

Munkavállalói preferenciák az egyetemi hallgatók körében

Kazainé Ónodi Annamária

159. sz. Műhelytanulmány
HU ISSN 1786-3031

2016. március

Budapesti Corvinus Egyetem
Vállalatgazdaságtan Intézet
Fővám tér 8.
H-1093 Budapest
Hungary

Munkavállalói preferenciák az egyetemi hallgatók körében

Kazainé Ónodi Annamária

Absztrakt

Napjaink munkaerőpiaci tendenciái következtében egyre több figyelem irányul az atipikus munkavégzésre. Az atipikus munkavégzésben rejlő lehetőségeket a munkavállalók oldaláról vizsgáltuk. Ennek érdekében egy kétfázisú kutatássorozatot hajtottuk végre a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói körében. A felmérés rámutatott arra, hogy az egyetemi hallgatók már az egyetemi tanulmányaik alatt is potenciális munkaerőt jelentenek. Foglalkoztatásuk során a legfontosabb tényező a rugalmas, tanulmányokkal összeegyeztethető munkavégzés. A második kutatás fő célja a teljes életcikluson keresztüli munkavállalói preferenciák feltárása volt. A hallgatók által a két leginkább előnybe részesített munkavállalási forma a napi nyolcórás munkaviszony rugalmas munkaidőben és a saját vállalkozás indítása. A hallgatók elsősorban magas jövedelmet, ezt követően stabil, biztos jövedelmet, fejlődési lehetőséget, és a munka és magánélet egyensúlyát várják el munkahelyüktől. A tanulmány rámutat az egyes alcsoportok különbségeire, illetve kiindulópontot jelenthet további kutatásokhoz.

Kulcsszavak: atipikus munkavégzés, munkavállalói preferenciák, munkavégzési formák

Employees' preferences according to graduates and undergraduates

Annamaria Kazai Ónodi

Abstract

More and more attention is paid to atypical work due to workplace trends. Increasing opportunities deriving from atypical work have been investigated from employees' viewpoint in this paper. We conducted a two-step survey amongst graduates and undergraduates of Corvinus University of Budapest. The survey pointed out that undergraduates are potential workers as well, and the most important factor for them was the flexible form of work. The second survey aimed to explore employees' preferences through a whole lifetime period. The two most popular forms of work were flexible full-time jobs and starting their own enterprise. Students prefer high salaries, a stable and secure income, opportunities for development and work-life balance. The surveys pointed out some differences between subgroups and their conclusions could be a starting point for future research.

Key words: atypical work, employee preferences, forms of work

Bevezető

Jelentős változáson ment át a munka világa az elmúlt ötven évben és ez a változás tovább folytatódik. Egyszerre több munkaerőpiaci tendenciával kell szembenézni. A robottechnológia fejlődése és elterjedése során egyaránt kell számolni a kiváltott munkaerő elhelyezkedési problémáival, illetve az új szakmák kialakulásával, ennek erőforrásigényeivel. Egyszerre kell foglalkozni a növekvő szakemberhiánnyal és a közösségi gazdaság esetleges hatásaival. Ehhez járul hozzá az előregedő társadalmak problémái, mely hosszú távon munkaerőpiaci válaszokat is igényelni fog. Egyre inkább a figyelem központjába kerülnek az atipikus foglalkoztatási módok. Jelen tanulmány ezt a kérdéskört munkaerő kínálati oldalról vizsgálja, a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói körében végzett két felmérés segítségével.

Kutatási cél és módszertan

Kétfázisú, egymásra épülő kutatássorozatot hajtottunk végre 2015. november és 2016. februárja között. Közös módszertani elem a kérdőíves megkérdezés volt. Az első kérdőíves felmérést 2015. novemberében végeztük, melyben a Budapesti Corvinus Egyetem 61, többségében első évfolyamos hallgatója vett részt. A felmérésnek két fő célja volt. Egyrészt szeretnénk volna alátámasztani azt az előzetesen megfogalmazott hipotézisünket, hogy az egyetemi hallgatók tanulmányaik mellett is potenciális munkaerőt jelentenek, másrészt szeretnénk volna megismerni a hallgatók munkaerőpiaci preferenciáit. Ezért arra kértük a hallgatókat, hogy fogalmazzák meg szövegszerűen elvárásaikat. Ez az első felmérés elsősorban az eddigi munkatapasztalatok megismerésére és az egyetemi tanulmányok melletti munkavégzési preferenciák feltérképezésére szolgált. Annak ellenére, hogy nyitott kérdésem keresztül rákérdeztünk az egyetem elvégzése utáni munkavállalói preferenciákra is, a válaszokból nem lehetett releváns következtetéseket levonni, csupán a különböző igényekre mutatott rá. Az első felmérés tapasztalatai alapján terveztük meg a második kérdőíves felmérést, melyben 2016. februárjában 76 egyetemi hallgató vett részt. A kutatás célja a hallgatók munkaerő piaci preferenciájának feltérképezése volt. A két kérdőíves felmérés között lényeges módszertani különbség volt. Az első felmérésben nyitott kérdéseket alkalmaztunk, míg a második felmérésben arra kértük a hallgatókat, hogy egy adott pontértéket osszanak szét a különböző munkavégzési formák és az elvárt jellemzők között. A két felmérés alapjellemtzőit foglalja össze az 1. táblázat.

1. táblázat Két felmérés alapjellemtzőinek összehasonlítása

	1. felmérés	2. felmérés
Felmérés célja	Munkavállalói tapasztalatok, elvárások feltérképezése.	Munkavállalói preferenciák teljes életcikluson keresztül.
Résztevők száma	61 fő	76 fő

Résztevők oktatási intézménye	Budapesti Corvinus Egyetem	Budapesti Corvinus Egyetem
Átlagéletkor	19,77 év	21,35 év
Nemek aránya	Férfiak aránya: 52,5% Nők aránya: 47,5%	Férfiak aránya: 44,4% Nők aránya: 55,6%
Jellemző szakirányok	Többségük (90% felett) alapképzésen tanult, különböző szakirányokon. Legnagyobb arányban gazdaság informatikus (34,4%), pénzügy és számvitel (19,7%), és gazdálkodás és menedzsment (13,1%) szakos hallgatók vettek részt a felmérésben.	A hallgatók fele alapképzésen, fele mesterképzésen tanult. A felmérésben részt vettek gazdaság informatikus (9,2%), pénzügy és számvitel (6,6%), nemzetközi gazdálkodás (11,8%) gazdálkodás és menedzsment (5,3%) alapszakos hallgatók, mesterszakon a logisztikai menedzsment (25%) és nemzetközi gazdaság és gazdálkodás (14,5%) szakos hallgatók domináltak.

A kérdőív kitöltése papír alapon történt, az elemzés excel illetve SPSS statisztikai program segítségével.

Munkatapasztalatok

Jelen tanulmánynak nem célja a tanulás melletti munka előnyeinek és hátrányainak elemzése, csupán a tendenciákra szeretne rámutatni. Az első felmérés a Budapesti Corvinus Egyetem többségében első éves egyetemi hallgatói körében készült, ezért meglepő volt, hogy a hallgatók 73,8%-a vállalt már valamilyen munkát. A hallgatókat elsősorban a pénzszerzés motiválta (76%), ezt követte a tapasztalatszerzés (48%) majd az önállóság, függetlenedés a szülőktől (12%). Egyéb indokok: nyelvtanulás, bizonyítási vágy, világlátás, szabadidő hasznos eltöltés, kíváncsiság, referencia szerzés, önmagát megtalálni, de ezek egy-egy hallgatóra voltak jellemzőek. Mivel nyitott kérdésként fogalmaztuk meg a motivációt, a hallgatók tetszőleges indokot sorolhattak fel. 10 hallgató a motivációjára csak annyit írt: pénz. A többség (22 hallgató) a pénz mellett megemlített más tényezőt is, legtöbbször a tapasztalatszerzést. Akinek nem szerepelt a pénzszerzés a motivációja között (10 hallgató) ők elsősorban a tapasztalatszerzés miatt vállaltak munkát.

Az első felmérésben megkérdezett hallgatóknak csupán 26%-a nem szerzett eddig még vállalatnál munkatapasztalatot. A legfőbb indok az időhiány volt, hogy a tanulmányaikra koncentráltak, illetve egyéb elfoglaltságaik voltak. 3-an említették meg (4,9%) hogy nem volt szükségük pénzre, illetve ketten-ketten, hogy családban dolgoztak, ott segítettek, illetve nem találtak megfelelő munkát. Úgy tűnik, hogy akinek volt igénye a munka világának kipróbálására, az megtalálta a lehetőséget. A 2. felmérés alapján a megkérdezett alapszakos

hallgatóknak 34%-a nem rendelkezett még semmilyen munkatapasztalattal, természetesen a kötelező szakmai gyakorlatból adódóan ilyen mesterszakos hallgató nem volt.

Az első felmérés elsősorban az egyetemi tanulmányok melletti munkavégzést és az eddigi munkatapasztalatokat szerette volna feltérképezni. A munkavégzés általában nem a jövőbeli szakmájukhoz kapcsolódott a hallgatóknak. Legtöbbször a vendéglátás, idegenforgalom, hosztesz tevékenységeket végeztek (18%), ezt követte az adminisztratív, irodai munkák köre (16%), többen említettek diákmunkát (9%), ezen kívül volt fizikai munka, költöztetés, raktári munka, dobozolás, címkézés, minőség-ellenőrzés, építkezés, ipari hőmérők gyártása, fürdőruha készítés, szórólapozás, kertészetben munka, cikkírás, pénzügyi tanácsadás, szociológiai felmérésben közreműködés, nyelvtanítás, edzői munka, koncerten illetve színházi darabban való fellépés. A munkák jellegére a sokszínűség volt a jellemző. A vállalt munkák és a választott egyetemi szakirány között kevesebb mint 2%-os megfeleltetés volt a jellemző. Például a gazdaság-informatikus hallgatóknak csak 11,7%-a (2 fő) dolgozott informatikai területen, a többiek tevékenységére a sokszínűség volt a jellemző: takarítás, pakolás, könyvelés, fagyaltárulás, fellépés.

Az első kérdőíves felmérésünkben arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen módon szereztek a hallgatók a munkájukat és mennyire voltak elégedettek vele. A hallgatók majdnem fele (49%) ismerősökön keresztül jutott munkához, 18%-uk vette igénybe a diákszövetkezetek közvetítését, 7%-uk régi iskoláján keresztül jutott munkához, 4% interneten keresztül találta meg a munkalehetőséget.

Azon fiatalok körében, akik ismerősökön keresztül jutottak munkalehetőséghez, 66,6%-uk volt elégedett a munkával, 2-en egyáltalán nem és 5 hallgatónak (23,88%) vegyes érzelmeik voltak. Az elégedetlenség legfőbb oka az volt, hogy nem érezték fejlődési lehetőséget, további problémák: alacsony bér, sok munka, nem jó időbeosztás. A diákszövetkezeteken keresztül munkához jutott fiatalok általában nem voltak elégedettek a munkájukkal. Unalmas volt a munka. Még a legelégedettebb hallgató is panaszkodott, hogy néha megerőltető volt a munka és kevés volt a pénz. Érdekes felfigyelni arra, hogy azok a hallgatók voltak a legelégedettebbek (81%), akik egyéb módokon, nem rokonokon és nem diákmunkát hirdető szervezeteken keresztül szereztek a munkájukat. Az önmagukkal való elégedettség volt a legmeghatározóbb. Aki igénybevett munkaközvetítőt, az általában elégedett volt vele, de mivel a legtöbbször nem vettek igénybe, így a munkát vállalók csupán 46%-a fejezte ki elégedettségét a munkaközvetítővel. Az elvégzett munkával, a munkakörülményekkel a hallgatók 65%-a volt elégedett, 10%-nak vegyes érzelmeik voltak és csak 11% fejezte ki a teljes elégedetlenségét.

Munkavállalói preferenciák az egyetemi tanulmányok mellett

Más kérdésekkel, más módon, de mindkét felmérésben érintettük a hallgatók egyetemi tanulmányaik melletti munkavállalási preferenciáját.

Az első felmérésben a megkérdezett hallgatók 90%-a válaszolta azt, hogy az egyetemi tanulmányai mellett szeretne majd munkát vállalni. A legfontosabb elvárásaként az egyetemi

tanulmányokkal összeegyeztethető rugalmas munkavégzést fogalmazták meg (65%), a második fő szempont a tapasztalatszerzés, aminek nem feltétlenül kell a választott jövőbeli szakterületén lennie. A munka világában történő általános tapasztalatszerzés 38%-ban jelent meg, míg a speciális szakismeret szerzése 27%-ban. A hallgatók többsége az egyetem elvégzése után szeretne a szakmájában elhelyezkedni, egyetemi éve alatt a pénzszerzés, és az önmaguk kipróbálása fontosabb, minthogy már a szakmájukban helyezkedjenek el. Sok véleményben jelent meg az a gondolat, hogy nem feltétlenül kell a szakmájukban dolgozniuk ahhoz, hogy olyan tapasztalatokat szerezzenek, olyan képességeket fejlesszenek ki magukban, amelyek későbbiekben fontosak lesznek. A díjazás kérdéskörére a válaszadók csak 18%-a tért ki, annak ellenére, hogy többségüket eddig a pénzszerzés motiválta. Azt az általános vélekedést sugallták a válaszok, hogy egyetemistaként nem számítanak magas órabérre, ugyanakkor azt nem szeretnék, ha kihasználnák őket. Többben, a hallgatók 50,9%-a foglalkozott a munkakörülmény kérdéskörével. Ezen belül fontos a munkakörnyezet, a társaság, a csapatban dolgozás, hogy nyitottak legyenek az ötleteikkel szemben, hogy megkapják a szükséges segítséget, ismerjék el a teljesítményüket, ne bánjanak velük lekezelően. Ezenfelül viszonylag kisebb arányban jelent meg a kreatív munka igénye (9,1%), de a válaszok azt tükrözték, hogy nagyobb hangsúlyt kap az, hogy hogyan bántak velük a munkahelyen, hogyan tanítják be őket, hogyan dolgoznak velük együtt, és a végén hogyan értékelik a munkájukat, mint az, hogy igazán kreatív munkát végezhesse.

A megkérdezett 61 hallgatóból csak 4-en nem akartak dolgozni az egyetemi tanulmányai alatt és ketten voltak bizonytalanok még ebben a kérdésben. Ez összesen a válaszadók kevesebb mint 10%-át jelenti.

A második felmérésben nem volt olyan hallgató, aki ne rendelkezett volna valamilyen szakmai tapasztalattal, vagy ne szeretett volna munkát vállalni az egyetemi évek alatt. A megkérdezett mesterképzésen tanuló hallgatók 52,6%-a a felmérés időpontjában is dolgozott valahol, ez az arány az alapképzésen tanuló hallgatóknál csak 18,4% volt. (Részletes adatokat lásd 1. táblázat.)

1. táblázat. Munkavállalói tapasztalat az egyetemi hallgatók körében (2. felmérés)

Munkavállalói tapasztalat	alapképzés		mesterképzés	
	db	%	db	%
Nincs, de az egyetemi tanulmányok mellett nem is szeretnék	0	0,00%	0	0,00%
Még nincs de szeretnék	13	34,20%	0	0,00%
1 hónapnál kevesebb	11	28,90%	1	2,60%
Több mint egy hónap	7	18,40%	17	44,70%
jelenleg is dolgozom	7	18,40%	20	52,60%

Mindét felmérés megerősítette, hogy az egyetemi hallgatók nyitottak a munkavállalás iránt, potenciális munkaerőt jelentenek, ugyanakkor az egyik legfontosabb szempont, hogy a

munkavégzés összeegyeztethető legyen a tanulmányaikkal. Fontos, hogy a hallgatók tisztába legyenek a munkavégzés lehetőségeivel, feltételeivel, a különböző atipikus foglalkoztatási formák előnyeivel és hátrányaival.

Munkavállalói preferenciák teljes életcikluson keresztül

A munka világa, a foglalkoztatási formák folyamatos változásban vannak. Ezt a változást befolyásolja a technológiai fejlődés, a jogszabályi változások, a vállalatok érdekei és a munkavállalói preferenciák. Jelen tanulmány ez utóbbira koncentrálna. Egy nem reprezentatív felmérés sorozaton keresztül kívánt bepillantani a felnövekvő generáció munkavállalói preferenciáiba.

Az első felmérés nyitott kérdéssel keresztül kérdezett rá, hogy a hallgatóknak milyen elvárásai vannak a leendő munkahelyükkel kapcsolatban az egyetem elvégzése után. A hallgatók majdnem fele (49,2%) a jó munkakörülményekkel foglalkozott, ezt követte a fejlődés, előrelépés, elismerés, megbecsülés, karrier kérdéskör (40%), a munkaidő megemlítését 26%-uk tartotta fontosnak, s csak 14,8% foglalkozott a bérezés kérdéskörével. Ezen kívül megjelent az önmegvalósítás, kreativitás, munka és magánélet egyensúlya, a munka jellege, bizalom, biztonság, saját vállalkozás. Annak ellenére, hogy a válaszok mutattak egy preferenciát, messzebbmenő következtetéseket nem lehetett levonni, mivel voltak „mindent szeretnék” válaszok és voltak csupán egy-egy fő tényezőkre koncentrálok is. Az első felmérésben feltárt munkavállalói preferenciák alapján állítottuk össze a második kérdőíves felmérés két kérdésblokkját, amelyben már az egyes munkavégzési formákhoz és a különböző munkavállalói preferenciákhoz konkrét számértéket kellett rendelniük a hallgatóknak.

Az első kérdésblokkban arra kértük a hallgatókat, hogy a felsorolt nyolc különböző munkavégzési forma között osszanak szét 24 pontot. Nulla pont jelentette azt, hogy abban a foglalkoztatási formában nem kívánnak semmikor sem dolgozni, illetve a minél magasabb pontértékekkel lehetett kifejezni a preferenciájukat. Arra kértük a hallgatókat, hogy az értékelésnél ne a jelenlegi, illetve ne csak az öt év múlva jellemző preferenciájukat jellemezzék, hanem gondolják át azt a teljes időtartamot, amit feltételezhetően a munkaerőpiacon fognak tölteni.

A munkavégzési formák vizsgálatánál két kiugró preferenciát azonosítottunk: hagyományos nyolc órás munkaviszony kötetlen/rugalmas munkaidőben és a saját vállalkozás indítása. A két munkavégzési formára adott össz pontszám (398 pont), illetve az átlagos pontérték (5,23) megegyezett. Ugyanakkor a saját vállalkozás indítása osztotta meg legjobban a hallgatókat, itt volt a legmagasabb a szórás, illetve itt adták a legmagasabb pontértéket (24 pont). A két leginkább preferált munkavégzési forma után a legelfogadottabb a napi nyolc órás, teljes munkaidős munkaviszony kötött munkaidőben. Az egyedi megbízási szerződés alapján történő munkavégzés népszerűbb volt, mint a különböző részmunkaidős munkaviszonyok. A hallgatók több mint fele (55%) semmilyen mértékben nem kívánt bekapcsolódni a közösségi gazdaságba munkaerő kínálati oldalon. Az átlagos arány 1,3 volt, ami az egyik legalacsonyabb érték. (Részletes adatokat lásd 2. táblázat)

2. sz. táblázat. Munkavégzési formák alap statisztikai jellemzői (2. felmérés)

	N	Range	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	76	16,00	0,00	16,00	261,00	3,4342	2,93637
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	76	12,00	0,00	12,00	398,00	5,2368	2,76583
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	76	5,00	0,00	5,00	93,00	1,2237	1,62971
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	76	12,00	0,00	12,00	176,00	2,3158	2,64933
Táv munka munkaviszony keretében	76	10,00	0,00	10,00	166,00	2,1842	2,14607
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	76	24,00	0,00	24,00	398,00	5,2368	4,23594
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	76	8,00	0,00	8,00	227,00	2,9868	2,42483
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	76	8,00	0,00	8,00	102,00	1,3421	2,01695
Valid N (listwise)	76						

24 pontot kellett szétosztani a 8 munkavégzési forma között. A minél magasabb érték jelenti a magasabb preferenciát.

Összehasonlítottuk a férfiak és nők preferenciáit, két esetben lehetett csak szignifikáns különbséget kimutatni. A nők nagyobb arányban választották a részmunkaidős foglalkoztatási formákat, mint a férfiak, egyébként mindkét nemnél ugyanaz a két fő prioritás látszódott: a nyolc órás rugalmas munkaviszony és a saját vállalkozás indítása. (Lásd 1. sz. melléklet)

Az alap és mesterszakos hallgatók értékelését összevetve, látszólagos különbség tapasztalható. Az alapképzésen tanuló hallgatóknál a saját vállalkozás indítása tűnt a legvonzóbbnak, ezt követte a nyolc órás munkaviszony rugalmas munkaidőben, majd az egyedi megbízások alapján történő munkavégzés. A mesterképzéses hallgatóknál a nyolcórás munkaviszony rugalmas munkaidőben volt a legpreferáltabb, ezt követte a saját vállalkozás indítása, majd a hagyományos nyolcórás munkaviszony kötött munkaidőben. (Lásd 3. táblázat.) Látszólag jelentős különbség áll fenn a hagyományos munkaviszony és az egyedi megbízások alapján történő munkavégzés között, ugyanakkor olyan nagymértékű volt a szórás, hogy a független

mintás t próba nem támasztotta a különbséget. Csúpan a távmunka esetén lehetett statisztikailag is szignifikáns különbséget kimutatni. (Lásd 2. melléklet)

3. táblázat. Munkavégzési formák képzés szerinti bontásban

	Alapképzés (n=38)	Mesterképzés (n=38)	Összesen (n=76)
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	2,71	(3) 4,16	3,43
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	(2) 5,11	(1) 5,37	5,24
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	1,13	1,32	1,22
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	2,26	2,37	2,32
Távmunka munkaviszony keretében	2,66	1,71	2,18
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	(1) 5,29	(2) 5,18	5,24
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	(3) 3,39	2,58	2,99
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	1,61	1,08	1,34

24 pontot kellett szétosztani a nyolc munkavégzési forma között. A minél magasabb érték jelenti a magasabb preferenciát.

Mivel az alap és mesterképzésen is jelentős szórás tapasztaltunk, ezért szakirány szerinti vizsgálatot is végeztünk. Mivel két szakirány esetében volt legalább 10 fő, ezért csak a logisztikai menedzsment és a nemzetközi gazdaság és gazdálkodás szakirány hallgatóinak preferenciáit hasonlítottuk össze. Még egy szakirányon belül is olyan jelentős szórás tapasztalható, hogy a látszólagos különbségeket nem támasztotta alá az elvégzett független mintás t próba (lásd 3. sz. melléklet).

A később elemzések egyszerűsítése végett klaszterelemzést végeztünk. A klaszterelemzés előtt a korábban vizsgált nyolc különböző foglalkoztatási formát három fő formába vontuk össze. Meghagytuk önállóan a nyolcórás hagyományos munkaviszonyt, összevontuk a munkaviszony rugalmas formáit, illetve az önfoglalkoztatási kategóriába került a domináns saját vállalkozás indítása mellett az egyedi megbízások alapján történő munkavégzés és a közösségi gazdaságba történő bekapcsolódás. Ez a három összevont kategória alapján végeztük el a klaszterelemzést, amely három fő klasztert azonosított: „önfoglalkoztatás”, „rugalmas munkaviszony”, „váltók” klasztere. (Klaszter középpontokat lásd 4. sz. melléklet.)

A rugalmas munkavégzést preferálókat úgy jellemezhetnénk legjobban, hogy ők azok, akik nem akarnak saját vállalkozást indítani. (Az átlag 3 alatt van szemben a másik két klaszter 5

feletti értékelésével.) Ők azok, akik egyértelműen a munkaviszony rugalmas formáit részesítik előnybe. Az „önfoglalkoztatás” klaszterben a legerősebb a saját vállalkozás indítási törekvés, illetve az egyedi megbízások alapján történő munkavégzés. A „váltókat” kettősség jellemzi. Egyrészt meghatározó a hagyományos munkaviszony, illetve ennek rugalmas formái, másrészt nem zárkoznak el a saját vállalkozás indításának ötletétől. Mivel a hallgatókat arra kértük, hogy a teljes életpályájukat értékeljék, ez egy reális alternatívának tűnik. (Részletes adatokat lásd 4. táblázat)

A nők többsége (52,5%) a rugalmas munkaviszony klaszterbe tartozott, kis mértékben, de nagyobb volt az arányuk (25%) az „önfoglalkoztatóknak”, mint a „váltóknak” (22,5%). Ezzel szemben a férfiak 40%-a az „önfoglalkoztató” klaszterbe került, ezt követte a rugalmas munkaviszonyt preferálók aránya (37,5%), s végül a „váltók” 21,9%-os részesedése.

Alapképzésen a hallgatók fele a „rugalmas munka viszony” klaszterbe került, ezt követte az „önfoglalkoztatás” (34,2%) aránya. Ezzel szemben mesterképzésen alacsonyabb volt mind a rugalmas munkaviszony klaszter (39,5%) mind az önfoglalkoztatás klaszter (28,9%) aránya. Ezzel párhuzamosan a váltók klaszterébe kétszer annyi hallgató került, mint alapképzésen (arányuk 31,6%)

4. táblázat. Munkavégzési forma klaszterek jellemzői

Munkavégzési forma klaszter	Önfoglalkoztatás (n=24)		Rugalmas munkaviszony (n=34)		"Váltók" (n=18)	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	1,38	1,64	3,09	2,01	6,83	2,85
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	4,54	3,13	5,50	2,26	5,67	3,09
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	0,21	0,51	2,41	1,65	0,33	0,97
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	1,00	2,50	4,00	2,17	0,89	1,75
Táv munka munkaviszony keretében	1,71	1,71	3,00	2,24	1,28	2,02
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	8,33	5,44	2,94	1,86	5,44	2,87
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	4,21	2,30	2,35	2,04	2,56	2,75
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	2,46	2,80	0,94	1,39	0,61	0,98

24 pontot kellett szétosztani a nyolc munkavégzési forma között. A minél magasabb érték jelenti a magasabb preferenciát.

A 2. kérdőíves felmérésben arra kértük a hallgatókat, hogy 12 felsorolt motivációs tényező között osszanak el 36 pontot (motivációs tényezők kiválasztásánál figyelembe vettük a

szakirodalmat és a korábbi felmérés eredményeit is.) A hallgatók egyértelműen a magas, ezt követően a stabil, biztos jövedelmet részesítették előnybe, majd ezt követte a fejlődési lehetőség, és a munka és magánélet egyensúlya. (Lásd 5. táblázat)

5. táblázat Munkavállalói preferenciák – motivációs tényezők alap statisztikák

	N	Range	Minimum	Maximum	Sum	Mean	Std. Deviation
Munkavégzés állandósága, stabilitás	76	7,00	0,00	7,00	219,00	2,8816	1,85449
Stabil, biztos jövedelem	76	15,00	0,00	15,00	285,00	3,7500	2,15484
Magas jövedelem	75	10,00	0,00	10,00	342,00	4,5600	2,26155
Munka jellege	76	8,00	0,00	8,00	223,00	2,9342	2,07419
Jó munkakörülmények	76	6,00	0,00	6,00	254,00	3,3421	1,40999
Fejlődési lehetőség	76	7,00	0,00	7,00	284,00	3,7368	1,61136
Elismerés, megbecsülés	76	7,00	0,00	7,00	252,00	3,3158	1,63471
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	67	6,00	0,00	6,00	154,00	2,2985	1,68788
Önmegvalósítás	73	6,00	0,00	6,00	183,00	2,5068	1,53770
Önálló munkavégzés	76	8,00	0,00	8,00	114,00	1,5000	1,40000
Kiszámítható, megbízható feltételek	75	10,00	0,00	10,00	158,00	2,1067	1,64870
Munka és magánélet egyensúlya	76	10,00	0,00	10,00	275,00	3,6184	2,22691
Valid N (listwise)	63						

36 pontot kellett szétosztani a 12 munkavállalói preferencia között. A minél magasabb érték jelenti a magasabb preferenciát.

A férfiak és a nők preferenciájában két jelentős eltérés volt. A férfiak a fejlődési lehetőséget fontosabbnak tartották, a nők pedig a munka és a magánélet egyensúlyát. A többi különbséget az elvégzett független mintás t próba nem támasztotta alá. (Lásd 5. sz. melléklet) A legfontosabb tényezőnek mindkét nem a magas jövedelmet tekintette, viszont az ezt követő preferencia kismértékben eltért. A nők preferencia sorrendjében a munka és a magánélet egyensúlya, a stabil biztos jövedelem, majd a jó munkakörülmények következtek. A férfiak preferenciájában a magas jövedelem után a fejlődési lehetőség, a stabil, biztos jövedelem, majd a munka jellege. (Lásd 6. táblázat)

6. táblázat Munkavállalói preferenciák – motivációs tényezők nemek szerinti vizsgálata

	Férfiak (n=32)	Nők (n=40)
Munkavégzés állandósága, stabilitás	2,66	2,95
Stabil, biztos jövedelem	(3) 3,53	(3) 4,13
Magas jövedelem	(1) 4,81	(1) 4,33
Munka jellege	(4) 3,41	2,80

Jó munkakörülmények	3,34	(4) 3,45
Fejlődési lehetőség	(2) 3,90	3,42
Elismerés, megbecsülés	3,40	3,05
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	2,29	2,27
Önmegvalósítás	2,42	2,42
Önálló munkavégzés	1,50	1,50
Kiszámítható, megbízható feltételek	2,41	1,98
Munka és magánélet egyensúlya	2,81	(2) 4,17

36 pontot kellett szétosztani a 12 munkavállalói preferencia között. A minél magasabb érték jelenti a magasabb preferenciát.

Alapszak és mesterszak szerinti bontásban is a legfontosabb tényezőnek a magas jövedelem, illetve a harmadik legfontosabb tényezőnek a stabil, biztos jövedelem számított. A prioritási rangsorban a második tényező megítélésében láthattunk különbséget. A mesterszakos hallgatók számára a munka és a magánélet egyensúlyának kialakítása bizonyult a második legfontosabb tényezőnek, míg az alapszakos hallgatók a fejlődési lehetőséget fontosabbnak tartották. A fejlődési lehetőség a mesterszakos hallgatóknál az negyedik tényező volt a prioritási rangsorban. (Lásd 7. táblázat) A preferenciákat összehasonlítva egyedül a munka és a magánélet egyensúlyának megítélésben lehetett statisztikailag is szignifikáns különbséget kimutatni. (Lásd 6. sz. melléklet)

7. táblázat Munkavállalói preferenciák – motivációs tényezők képzési forma szerinti vizsgálata

	Alapképzés (n=38)	Mesterképzés (n=38)
Munkavégzés állandósága, stabilitás	2,97	2,78
Stabil, biztos jövedelem	(3) 3,73	(3) 3,76
Magas jövedelem	(1) 4,21	(1) 4,89
Munka jellege	3,18	2,68
Jó munkakörülmények	3,21	3,47
Fejlődési lehetőség	(2) 3,81	(4) 3,65
Elismerés, megbecsülés	(4) 3,31	3,31
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	2,58	2,07
Önmegvalósítás	2,83	2,18
Önálló munkavégzés	1,86	1,13
Kiszámítható, megbízható feltételek	2,16	2,05
Munka és magánélet egyensúlya	3,07	(2) 4,15

A korábban kialakított munkavégzési forma klaszterek szerint is elvégeztük a preferenciák vizsgálatát. A jövedelem bizonyult a legfontosabb tényezőnek mindhárom klaszterben. A különbség abban volt, hogy a „rugalmas munkaviszony” klaszterben a biztonság és a stabilitás fontosabb tényezőnek számított. A stabil, biztos jövedelmet fontosabbnak tekintették, mint a magas jövedelmet, míg a másik két klaszterben a magas jövedelem volt a legfontosabb, s a stabil biztos jövedelem, csak hátrébb szerepelt a prioritási rangsorban. A „rugalmas munkaviszony” klaszterben szignifikánsan fontosabbnak tekintették a munkavégzés állandóságát, a stabilitást, mint az „önfoglalkoztatási” klaszterben, ahol az utolsó előtti helyen szerepelt.

A másik két klaszterben ugyanaz volt a három legfontosabb tényező: magas jövedelem, fejlődési lehetőség és a munka és magánélet egyensúlya. A „rugalmas munkaviszony” esetében a fejlődési lehetőség csak a 6. legfontosabb tényező volt, illetve a jó munkakörülményeket fontosabbnak tekintették, mint a munka és a magánélet egyensúlyát, ami a 4. helyen végzett. (Lásd 8. táblázat)

8. táblázat Munkavállalói preferenciák – motivációs tényezők munkavégzési forma klaszterek alapján

	Önfoglalkoztatás (n=24)	Rugalmas munkaviszony (n=34)	"Váltók" (n=18)	Összesen (n=76)
Munkavégzés állandósága, stabilitás	1,92	(5) 3,38	(5) 3,22	2,88
Stabil, biztos jövedelem	(7) 3,17	(1) 4,38	(4) 3,33	3,75
Magas jövedelem	(1) 4,96	(2) 4,00	(1) 5,06	4,56
Munka jellege	(4) 3,42	2,85	2,44	2,93
Jó munkakörülmények	(5) 3,38	(3) 3,47	(6) 3,06	3,34
Fejlődési lehetőség	(2) 4,08	(6) 3,35	(2) 4,00	3,74
Elismerés, megbecsülés	(6) 3,25	3,09	(4) 3,83	3,32
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	2,05	2,48	2,24	2,30
Önmegvalósítás	2,54	2,39	2,67	2,51
Önálló munkavégzés	1,88	1,53	0,94	1,50
Kiszámítható, megbízható feltételek	2,57	2,06	1,61	2,11
Munka és magánélet egyensúlya	(3) 3,67	(4) 3,41	(3) 3,94	3,62

Összefoglalás

A Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói körében végzett kétfázisú kutatássorozat célja az volt, hogy megismerjük az egyetemi hallgatók munkatapasztalatait és munkavállalási preferenciáit. Mind a két kutatás kérdőíves felmérésen alapult, eltérő jellegű kérdésekkel, a két kutatás következtetései kiegészítik egymást. Az első felmérés alapján az alapszakos hallgatóknak csupán 26%-a nem rendelkezett semmilyen munkatapasztalattal, a második felmérésben ez az arány 34%-os. Az első felmérésben a hallgatók 90%-a említette, hogy egyetemi tanulmányai mellett szeretne munkát vállalni. A második felmérés arra mutatott rá, hogy a mesterképzésen tanuló hallgatók több mint fele jelenleg is dolgozik, az alapszakosoknál ez az arány 20% alatti. Az alapszakos hallgatók korábbi munkavállalását elsősorban a pénzszerzés és a tapasztalatszerzés motiválta. Döntő többségükben ezek a munkavégzések nem kapcsolódtak a későbbi szakirányukhoz. Az egyetemi tanulmányok melletti munkavégzéssel kapcsolatban a legfontosabb elvárás a rugalmas, egyetemi tanulmányokkal összeegyeztethető munkavégzés, ezt követte a tapasztalatszerzés. A hallgatók többsége az egyetem elvégzése után szeretne a szakmájában elhelyezkedni, egyetemi éveik alatt a pénzszerzés, és az önmaguk kipróbálása fontosabb, minthogy már a szakmájukban dolgozzanak.

A második kérdőív a teljes életcikluson átívelő munkavállalói preferenciákra kérdezett rá. A munkavégzési formák közül a két legnépszerűbb a hagyományos nyolc órás munkaviszony kötetlen/rugalmas munkaidőben és a saját vállalkozás indítása. A munkavállalói elvárások vizsgálata azt mutatta, hogy elsősorban a magas jövedelmet, ezt követően a stabil, biztos jövedelmet, a fejlődési lehetőséget, majd a munka és magánélet egyensúlyát tartották a legfontosabbnak a hallgatók. A különböző alcsoportok összehasonlítása rámutatott néhány különbségre. A nők a munka és a magánélet egyensúlyát, a férfiak a fejlődési lehetőséget tartották fontosabbnak. A munkavégzési formák és a munkavállalói preferenciák kapcsolatát vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy azok a hallgatók, akik nem gondolkodnak önálló vállalkozás indításában, számukra a stabil biztos jövedelem, a munkavégzés álladósága, stabilitása fontosabb volt, mint a másik két klaszterben, ugyanakkor a fejlődési lehetőség fontossága hátrébb került. Akik önfoglalkoztatásban, saját vállalkozás indításban gondolkodtak, számukra a legfontosabb a magas jövedelem, a fejlődési lehetőség és a munka és magánélet egyensúlya. A kutatás korlátját jelenti az alacsony elemszám és a felmérés nem reprezentatív jellege. Ugyanakkor a felmérés rávilágít az atipikus munkavégzés munkavállalói oldalról történő csoportosításának fontosságára. Jól elhatárolható kört jelentenek azok a potenciális munkavállalók, akik számára a stabilitás fontosabb értéket jelent, mint a fejlődési lehetőség. Ők alapvetően munkaviszonyban gondolkodnak, előnybe részesítik a rugalmas munkaidőt, náluk jelent meg legnagyobb arányban a részmunkaidős foglalkoztatás és a távmunka lehetősége. Tehát az ő esetükben az atipikus foglalkoztatás azt jelenti, hogy a hagyományos munkaviszony egyes elemeiben (idő, munkavégzés helye) rugalmasságot visz a vállalat annak érdekében, hogy növelje a dolgozói elégedettséget és elköteleződést. Az önfoglalkoztatás során célszerű elkülöníteni egymástól a kényszer vállalkozókat és azokat, akik saját elhatározásukból választják ezt a munkavégzési formát. Felmérésünkben csak ez utóbbival foglalkoztunk. Az egyetemisták körében viszonylag magas az önálló vállalkozás indításának igénye. Ezen belül két kört különböztethetünk meg. Egyrészt azok, akik számára meghatározó a napi nyolc órás munkaviszony keretében történő munkavégzés akár kötött, akár rugalmas munkaidőben. Számukra nem jellemző sem részmunkaidőben, sem távmunkában, sem egyedi megbízási szerződés alapján történő munkavégzés. Az atipikus munkavégzés elsősorban a nyolc órás

munkaviszony rugalmassá tételében jelenik meg, illetve hogy egyszer majd szeretnének váltani, és saját vállalkozásban dolgozni. A másik körnél a saját vállalkozás indítása mellett, az egyedi megbízások keretében történő munkavégzés is reális alternatívát jelent, kötött munkaidőben nem szeretnének dolgozni. Számukra az állandóság és a kiszámíthatóság nem annyira fontos. A magas jövedelem mellett a fejlődési lehetőséget és a munka és magánélet egyensúlyát jobban preferálják.

Mellékletek:

1. sz. melléklet Munkavégzési formák - hipotézis vizsgálat, független mintás t próba – nők, férfiak különbsége

Group Statistics					
	Nem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	Férfi	32	3,3438	3,26871	,57783
	Nő	40	3,5000	2,65059	,41910
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Férfi	32	5,6563	2,48362	,43905
	Nő	40	4,9500	2,94348	,46541
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	Férfi	32	0,7188	1,27594	,22556
	Nő	40	1,7500	1,77951	,28137
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Férfi	32	1,2500	1,79605	,31750
	Nő	40	3,2750	2,90876	,45992
Táv munka munkaviszony keretében	Férfi	32	2,4688	2,04757	,36196
	Nő	40	2,0000	2,23033	,35265
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	Férfi	32	5,5625	3,34025	,59048
	Nő	40	4,6750	3,93138	,62161
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	Férfi	32	3,5000	2,46262	,43533
	Nő	40	2,5000	2,26455	,35806
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	Férfi	32	1,4375	1,99899	,35338
	Nő	40	1,3250	2,10479	,33280

		Independent Samples		
		Levene's Test for Equality of Variances		
		F	Sig.	t
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	,082	,775	-,224
	Equal variances not assumed			-,219
	Equal variances assumed	,517	,474	1,083

Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances not assumed				1,104
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	13,431	,000		-2,758
	Equal variances not assumed				-2,860
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances assumed	5,998	,017		-3,445
	Equal variances not assumed				-3,623
Távmunka munkaviszony keretében	Equal variances assumed	,000	,984		,919
	Equal variances not assumed				,928
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	Equal variances assumed	,463	,498		1,016
	Equal variances not assumed				1,035
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	Equal variances assumed	,489	,487		1,791
	Equal variances not assumed				1,774
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	Equal variances assumed	,000	,996		,230
	Equal variances not assumed				,232

2. melléklet. Munkavégzési formák - hipotézis vizsgálat, független mintás t próba –
képzési formák összehasonlítása

Group Statistics

	Képzés	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	alapképzés	38	2,7105	2,31222	,37509
	mester képzés	38	4,1579	3,32498	,53938
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	alapképzés	38	5,1053	2,65889	,43133
	mester képzés	38	5,3684	2,89847	,47019
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	alapképzés	38	1,1316	1,50981	,24492
	mester képzés	38	1,3158	1,75692	,28501
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	alapképzés	38	2,2632	2,64763	,42950
	mester képzés	38	2,3684	2,68551	,43565
Távmunka munkaviszony keretében	alapképzés	38	2,6579	2,22123	,36033
	mester képzés	38	1,7105	1,98519	,32204
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	alapképzés	38	5,2895	3,91054	,63437
	mester képzés	38	5,1842	4,59056	,74469

Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	alapképzés	38	3,3947	2,31959	,37629
	mester képzés	38	2,5789	2,48924	,40381
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	alapképzés	38	1,6053	1,98016	,32123
	mester képzés	38	1,0789	2,04519	,33177

		Independent Samples		
		Levene's Test for Equality of Variances		
		F	Sig.	t
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	1,385	,243	-2,203
	Equal variances not assumed			-2,203
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances assumed	1,070	,304	-,412
	Equal variances not assumed			-,412
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	2,457	,121	-,490
	Equal variances not assumed			-,490
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances assumed	,538	,466	-,172
	Equal variances not assumed			-,172
Távmunka munkaviszony keretében	Equal variances assumed	,057	,813	1,960
	Equal variances not assumed			1,960
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	Equal variances assumed	3,766	,056	,108
	Equal variances not assumed			,108
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	Equal variances assumed	,360	,551	1,478
	Equal variances not assumed			1,478
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	Equal variances assumed	,300	,585	1,140
	Equal variances not assumed			1,140

3. sz. melléklet. Munkavégzési formák -hipotézis vizsgálat, független mintás t próba – szakirány szerinti összehasonlítás

Group Statistics					
	Szakirány	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	LM	19	4,3684	2,16565	,49684

Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	NGG	11	4,0909	5,06862	1,52825
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	LM NGG	19 11	5,8421 4,5455	2,58764 3,77793	,59365 1,13909
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	LM NGG	19 11	1,6842 ,7273	1,94515 1,34840	,44625 ,40656
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	LM NGG	19 11	2,7368 1,6364	2,78572 2,54058	,63909 ,76601
Távmunka munkaviszony keretében	LM NGG	19 11	2,0000 1,8182	2,33333 1,83402	,53530 ,55298
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	LM NGG	19 11	4,0000 5,3636	3,38296 4,10543	,77611 1,23783
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	LM NGG	19 11	2,1579 4,2727	2,29161 2,61116	,52573 ,78730
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	LM NGG	19 11	1,0526 1,5455	2,19782 2,42337	,50421 ,73067

		Independent Samples		
		Levene's Test for Equality of Variances		
		F	Sig.	t
Napi 8 órás teljes munkaidős munkaviszony, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	6,604	,016	,210
	Equal variances not assumed			,173
Napi 8 órás munkaviszony, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances assumed	2,320	,139	1,116
	Equal variances not assumed			1,009
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötött munkaidőben	Equal variances assumed	5,502	,026	1,439
	Equal variances not assumed			1,585
Részmunkaidős munkaviszony, napi 4-6 órában, kötetlen/rugalmas munkaidőben	Equal variances assumed	,798	,379	1,076
	Equal variances not assumed			1,103
Equal variances assumed		3,321	,079	,221

Távmunka munkaviszony keretében	Equal variances not assumed			,236
Saját vállalkozás (önfoglalkoztatás)	Equal variances assumed	,931	,343	-,984
	Equal variances not assumed			-,933
Egyedi megbízások alapján történő munkavégzés	Equal variances assumed	,037	,848	-2,316
	Equal variances not assumed			-2,234
Bekapcsolódás a közösségi gazdaságba a munkaerő kínálat oldalán	Equal variances assumed	,048	,829	-,570
	Equal variances not assumed			-,555

4. sz. melléklet Klaszterelemzés eredménye

Final Cluster Centers

	Cluster		
	1	2	3
Hagyományos munkaviszony	1,38	3,09	6,83
Munkaviszony rugalmas formái	7,46	14,91	8,17
Önfoglalkoztatás	15,00	6,24	8,61

Number of Cases in each

Cluster

Cluster	1	24,000
	2	34,000
	3	18,000
Valid		76,000
Missing		,000

5. sz. melléklet. Munkavégzési preferenciák - hipotézis vizsgálat, független mintás t próba – nők, férfiak különbsége

Group Statistics

Nem		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Munkavégzés állandósága, stabilitás	Férfi	32	2,6563	1,73409	,30655
	Nő	40	2,9500	1,85293	,29297
	Férfi	32	3,5313	1,75948	,31103

Stabil, biztos jövedelem	Nő	40	4,1250	2,35544	,37243
Magas jövedelem	Férfi	32	4,8125	2,17667	,38478
	Nő	39	4,3333	2,40978	,38587
Munka jellege	Férfi	32	3,4063	1,89838	,33559
	Nő	40	2,8000	2,12675	,33627
Jó munkakörülmények	Férfi	32	3,3438	1,38213	,24433
	Nő	40	3,4500	1,23931	,19595
Fejlődési lehetőség	Férfi	32	3,9063	1,61364	,28525
	Nő	40	3,4250	1,55064	,24518
Elismerés, megbecsülés	Férfi	32	3,4063	1,54208	,27260
	Nő	40	3,0500	1,61642	,25558
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	Férfi	28	2,2857	1,90238	,35952
	Nő	37	2,2703	1,40730	,23136
Önmegvalósítás	Férfi	31	2,4194	1,54433	,27737
	Nő	38	2,4211	1,32811	,21545
Önálló munkavégzés	Férfi	32	1,5000	1,27000	,22451
	Nő	40	1,5000	1,50214	,23751
Kiszámítható, megbízható feltételek	Férfi	32	2,4063	1,47800	,26128
	Nő	40	1,9750	1,76123	,27847
Munka és magánélet egyensúlya	Férfi	32	2,8125	2,16180	,38216
	Nő	40	4,1750	2,15891	,34135

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Munkavégzés állandósága, stabilitás	Equal variances assumed	,431	,514	-,688	70	,494	-,29375
	Equal variances not assumed			-,693	68,240	,491	-,29375
Stabil, biztos jövedelem	Equal variances assumed	,003	,956	-1,185	70	,240	-,59375
	Equal variances not assumed			-1,224	69,711	,225	-,59375
Magas jövedelem	Equal variances assumed	,167	,684	,870	69	,387	,47917

	Equal variances not assumed				,879	68,328	,382	,47917
Munka jellege	Equal variances assumed	,107	,745	1,260		70	,212	,60625
	Equal variances not assumed			1,276		69,117	,206	,60625
Jó munkakörülmények	Equal variances assumed	,184	,669	-,343		70	,732	-,10625
	Equal variances not assumed			-,339		62,990	,736	-,10625
Fejlődési lehetőség	Equal variances assumed	,025	,874	1,285		70	,203	,48125
	Equal variances not assumed			1,279		65,365	,205	,48125
Elismerés, megbecsülés	Equal variances assumed	,011	,917	,948		70	,346	,35625
	Equal variances not assumed			,953		67,806	,344	,35625
Csoportban dolgozni, közösséghez tartozás	Equal variances assumed	7,082	,010	,038		63	,970	,0154
	Equal variances not assumed			,036		47,840	,971	,0154
Önmegvalósítás	Equal variances assumed	,131	,719	-,005		67	,996	-,00170
	Equal variances not assumed			-,005		59,546	,996	-,00170
Önálló munkavégzés	Equal variances assumed	,008	,928	0,000		70	1,000	0,00000
	Equal variances not assumed			0,000		69,762	1,000	0,00000
Kiszámítható, megbízható feltételek	Equal variances assumed	,087	,769	1,107		70	,272	,43125

	Equal variances not assumed			1,129	69,819	,263	,43123
Munka és magánélet egyensúlya	Equal variances assumed	,208	,650	-2,659	70	,010	-1,36250
	Equal variances not assumed			-2,659	66,535	,010	-1,36250

6. sz. melléklet. Munkavégzési preferenciák - hipotézis vizsgálat, független mintás t próba
– képzési forma szerinti különbség

Group Statistics

Képzés		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Munkavégzés állandósága, stabilitás	alapképzés	38	2,9737	1,65197	,26799
	mester képzés	38	2,7895	2,05542	,33343
Stabil, biztos jövedelem	alapképzés	38	3,7368	1,50107	,24351
	mester képzés	38	3,7632	2,67556	,43403
Magas jövedelem	alapképzés	37	4,2162	1,90227	,31273
	mester képzés	38	4,8947	2,54462	,41279
Munka jellege	alapképzés	38	3,1842	1,82853	,29663
	mester képzés	38	2,6842	2,29106	,37166
Jó munkakörülmények	alapképzés	38	3,2105	1,23371	,20013
	mester képzés	38	3,4737	1,57234	,25507
Fejlesztési lehetőség	alapképzés	38	3,8158	1,52201	,24690
	mester képzés	38	3,6579	1,71285	,27786
Elismerés, megbecsülés	alapképzés	38	3,3158	1,50863	,24473
	mester képzés	38	3,3158	1,77224	,28749
Csapatban dolgozni, közösséghez tartozás	alapképzés	29	2,5862	1,54728	,28732
	mester képzés	38	2,0789	1,77645	,28818

Önmegevalósítás	alapképzés	36	2,8333	1,57661	,26277
	mester képzés	37	2,1892	1,44986	,23836
Önálló munkavégzés	alapképzés	38	1,8684	1,21190	,19660
	mester képzés	38	1,1316	1,49180	,24200
Kiszámítható, megbízható feltételek	alapképzés	37	2,1622	1,25860	,20691
	mester képzés	38	2,0526	1,97207	,31991
Munka és magánélet egyensúlya	alapképzés	38	3,0789	2,08445	,33814
	mester képzés	38	4,1579	2,26043	,36669

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Munkavégzés állandósága, stabilitás	Equal variances assumed	3,409	,069	,431	74	,668	,18421
	Equal variances not assumed			,431	70,728	,668	,18421
Stabil, biztos jövedelem	Equal variances assumed	4,866	,030	-,053	74	,958	-,02632
	Equal variances not assumed			-,053	58,192	,958	-,02632
Magas jövedelem	Equal variances assumed	5,005	,028	-1,305	73	,196	-,67852
	Equal variances not assumed			-1,310	68,477	,195	-,67852
Munka jellege	Equal variances assumed	1,696	,197	1,051	74	,296	,50000
	Equal variances not assumed			1,051	70,532	,297	,50000
Jó munkakörülmények	Equal variances assumed	3,178	,079	-,812	74	,420	-,26316

	Equal variances not assumed			-,812	70,036	,420	-,26316
Fejlődési lehetőség	Equal variances assumed	,440	,509	,425	74	,672	,15789
	Equal variances not assumed			,425	72,991	,672	,15789
Elismerés, megbecsülés	Equal variances assumed	2,185	,144	0,000	74	1,000	0,00000
	Equal variances not assumed			0,000	72,160	1,000	0,00000
Csoportban dolgozni, közösséghez tartozás	Equal variances assumed	,441	,509	1,223	65	,226	,50726
	Equal variances not assumed			1,247	63,806	,217	,50726
Önmegvalósítás	Equal variances assumed	,407	,526	1,818	71	,073	,64414
	Equal variances not assumed			1,816	70,131	,074	,64414
Önálló munkavégzés	Equal variances assumed	,069	,793	2,363	74	,021	,73684
	Equal variances not assumed			2,363	71,020	,021	,73684
Kiszámítható, megbízható feltételek	Equal variances assumed	1,423	,237	,286	73	,776	,10953
	Equal variances not assumed			,287	63,085	,775	,10953
Munka és magánélet egyensúlya	Equal variances assumed	,504	,480	-2,163	74	,034	-1,07895
	Equal variances not assumed			-2,163	73,519	,034	-1,07895